

Τα σχήματα στα μουσικά όργανα

Μαθησιακές περιοχές και περιεχόμενα (ΔΕΠΠΣ)

- Παιδί και Μαθηματικά: Σχήματα
- Παιδί Δημιουργία και Έκφραση / Μουσική / Εκτέλεση: Ηχητικά εφεθίσματα
- Παιδί και Γλώσσα / Προφορικός λόγος: Επιχειρηματολογία
- Παιδί και Περιβάλλον / Ανθρωπογενές περιβάλλον και Αλληλεπίδραση: Συνεργασία

Περιγραφή Α φάση

Σε ένα τραπέζι ή στο πάτωμα τοποθετούνται με τυχαία σειρά τόσες κάρτες όσα είναι και τα παιδιά, με την ανάποδη πλευρά προς τα επάνω για να μνη φαίνεται η εικόνα τους. Σε κάθε κάρτα απεικονίζεται ένα γεωμετρικό σχήμα: τρίγωνο, κύκλος, ορθογώνιο παραλληλόγραμμο*. Με κάποιο λάχνισμα επιλέγεται το παιδί που θα οπκώσει πρώτο μια κάρτα, και ακολουθούν τα παιδιά με τη σειρά που κάθονται. Κάθε παιδί επιλέγει μια κάρτα, «διαβάζει» το σχήμα που φαίνεται στην κάρτα του και επιστρέφει στη θέση του. Όταν όλα τα παιδιά έχουν την κάρτα τους ο/ν υπηραγώγος ζητά να πάνε στη «γωνιά» της μουσικής και «να διαλέξουν από όλα τα μουσικά οργανάκια εκείνο που ‘ταιριάζει’ καλύτερα με το σχήμα της κάρτας». Κάθε παιδί εξηγεί την επιλογή του συσχετίζοντας το μουσικό οργανάκι με το σχήμα της κάρτας του (π.χ. κάρτα με κύκλο - τυμπανάκι «γιατί είναι και τα δύο στρογγυλά»).

Προσαρμογή για εξ αποστάσεως υλοποίηση

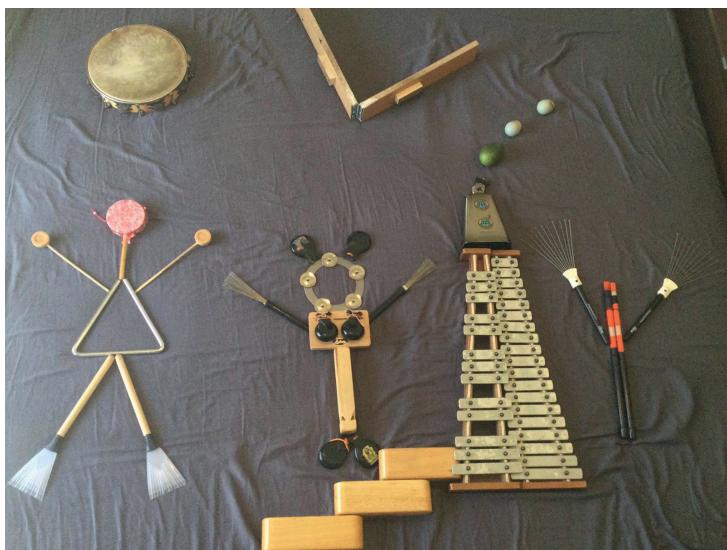
Ο/Η υπηραγώγος θα έχει συνεννοηθεί με τους γονείς ώστε να υπάρχουν μπροστά στο παιδί 3 σχήματα σε 3 καρτέλες. Το παιδί θα αντιστοιχίσει μία καρτέλα στο οργανάκι που θα έχει διαθέσιμο στο σπίτι του. «Διάλεξε από τα σχήματα που έχεις μπροστά σου, εκείνο που ‘ταιριάζει’ καλύτερα με το σχήμα του μουσικού οργάνου σου και εξήγησέ μας πώς το σκέφτηκες». Επιλέγεται με λάχνισμα το παιδί που θα ξεκινήσει και στο τέλος διαλέγει τον επόμενο.

Β φάση

Ο/Η υπηραγώγος παρουσιάζει στα παιδιά κάποιες φωτογραφίες (βλ. εικόνες 1 και 2) και τους προτείνει να αξιοποιήσουν τα μουσικά οργανάκια που έχουν στα χέρια τους για να δημιουργήσουν ένα ανθρωπάκι, ή ένα τοπίο, ή ό,τι άλλο επιθυμούν. «ΠΡΟΣΟΧΗ, φροντίζουμε τα μουσικά οργανάκια ώστε να μη χαλάσουν, να μην πέσουν, να μην χτυπήσουν κάπου, να μην κάνουν κανένα θόρυβο!!!». Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες, σε διαφορετικές «γωνιές» της τάξης, συζητούν, συνεργάζονται, δοκιμάζουν και καταλήγουν σε μια σύνθεση. Ένα μουσικό κομμάτι που ήδη γνωρίζουν τα παιδιά μπορεί να διευκολύνει στη ρύθμιση του χρόνου εργασίας των ομάδων. Στο τέλος, κάθε ομάδα παρουσιάζει αυτό που έφτιαξε και λαμβάνει θετικά σχόλια για την προσπάθειά της.

Προσαρμογή για εξ αποστάσεως υλοποίηση

Ο/Η νηπιαγωγός έχει στείλει (με e-mail ή με άλλον πρόσφορο τρόπο) στους γονείς μία σελίδα A4, με τις εικόνες ορισμένων μουσικών οργάνων. Κάθε παιδί τις έχει ήδη κόψει και θα τις αξιοποιήσει για να δημιουργήσει ατομικά το έργο του, κολλώντας τα μουσικά οργανάκια που επιθυμεί σε μια κόλλα χαρτί. Ο γονέας μπορεί να έχει το ρόλο συνεργάτη αρκεί να προτείνει διακριτικά τις ιδέες του ή ακόμα καλύτερα να βοηθά το παιδί να εκφράσει/δοκιμάσει τις δικές του. Και πάλι ένα μουσικό κομμάτι μπορεί να ρυθμίσει το ζήτημα της διάρκειας, ενώ στο τέλος οι παρουσιάσεις μπορούν να γίνουν με τη μορφή «έκθεσης ζωγραφικής» καθώς όλοι θα κρατούν στο χέρι τους - κοντά στην κάμερα - το έργο τους!!! Για να συντομεύσει η διαδικασία μπορεί κάθε παιδί σε συνεργασία με το γονέα να έχει βρει έναν τίτλο για το έργο του και να ακουστεί αποκλειστικά αυτό κατά την παρουσίαση.

εικόνα 1

εικόνα 2

Γ φάση

Κάθε παιδί ξαναπαίρνει το μουσικό οργανάκι που είχε επιλέξει και αναζητά τα άλλα παιδιά που έχουν οργανάκια αντίστοιχου σχήματος (κύκλο, τρίγωνο, παραλληλόγραμμο) προκειμένου να διαμορφωθούν τρεις ομάδες παιδιών -μουσικών οργάνων. Η πρώτη ομάδα τα «Τριγωνάκια», η δεύτερη οι «Κύκλοι», και η τρίτη τα «Παραλληλόγραμμα». Τα μέλη κάθε ομάδας κάθονται δίπλα δίπλα και όλα τα παιδιά μαζί σταυροπόδι στο χαλί, σε ημικυκλική διάταξη.

«Θα παίξουμε την ορχήστρα!» ανακοινώνει ο/η νηπιαγωγός. Αξιοποιώντας τρία τραγούδια, που ήδη γνωρίζουν καλά τα παιδιά, αντιστοιχεί ένα τραγούδι σε κάθε σχήμα.

Για παράδειγμα, η νηπιαγωγός εξηγεί: «η ομάδα των τριγώνων θα παίζει όταν ακούγεται το τραγούδι "Η μαγιονέζα ή το κίτρινο χρώμα"***», «η ομάδα των κύκλων όταν ακούγεται το τραγούδι "Ο χορός των μπζελιών ή το πράσινο χρώμα"***», και «η ομάδα των παραλληλόγραμμων όταν ακούγεται το τραγούδι "Μι' αρκούδα καφέ ή το καφέ χρώμα"***».

Γίνονται πρόβες και δοκιμές και η συναυλία αρχίζει...

Ο/Η μαέστρος/νηπιαγωγός κρατάει στα χέρια του/της τα τρία σχήματα (τρίγωνο, κύκλος, παραλληλόγραμμο) και σπεκώνει το ένα από αυτά, ανάλογα με τις αλλαγές των μουσικών αποσπασμάτων. Επειτα, μαέστρος γίνεται κάποιο παιδί, τα μουσικά οργανάκια μπορούν να αλλάξουν χέρια, τα τραγούδια μπορούν να αντικατασταθούν από συνοπτικά μουσικά μοτίβα και μια νέα συναυλία να ακουστεί!

Προσαρμογή για εξ αποστάσεως υλοποίηση

Ο/Η εκπαιδευτικός λειτουργεί και πάλι ως «μαέστρος» διαμοιράζοντας τον ίχο του υπολογιστή του /της. Όταν ακούγονται τα αποσπάσματα των τραγουδιών για κάθε ομάδα, τα παιδιά μπορούν παράλληλα με το παιξίμο του οργάνου να εκτελούν συνοδευτική ρυθμική κίνηση προκειμένου να εκτονώνονται και κινητικά, καθώς οι συνθήκες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτούν από τους εκπαιδευτικούς να σεβαστούν ακόμα περισσότερο την ανάγκη των παιδιών για κίνηση. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να έχει συμφωνήσει τις κινήσεις από την αρχή για κάθε ομάδα. Ένα παιδί που διαθέτει πολλά μουσικά οργανάκια μπορεί να παίζει κάθε φορά επιλέγοντας το αντίστοιχο, ανάλογα με το σχήμα που θα δείχνει ο/ν «μαέστρος». "Μαέστρος" μπορεί στη συνέχεια να γίνει κάποιο παιδί, εφόσον διαθέτουν τα σχήματα που θα χρησιμοποιούνται.

Συμβουλές – Διαφοροποιήσεις – Σημειώσεις

Θα ήταν σημαντικό να γίνει μια προεργασία από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού ώστε να δημιουργηθούν σύντομα πικνικά αποσπάσματα από τα τραγούδια που θα αξιοποιηθούν στη Γ' φάση της δραστηριότητας. Για την καλύτερη «ροή» της δραστηριότητας προτείνεται κατά την αναπαραγωγή των μουσικών αποσπασμάτων να επιλεχθεί το πλήκτρο «Τυχαία Σειρά», ώστε να προκύπτει η σειρά που ακούγονται με τυχαίο τρόπο.

Για την υλοποίηση της δραστηριότητας από απόσταση θα πρέπει να έχει προηγηθεί συνεννόνηση με τους γονείς ώστε να γνωρίζει ο/ν εκπαιδευτικός αν και τι μουσικό οργανάκι διαθέτουν ή/και να τους προτείνει κάποια αυτοσχέδια οργανάκια ή απλώς αντικείμενα που μπορούν να παράγουν ίχο, και τα οποία να ικανοποιούν τη συνθήκη για τα σχήματα που θα αξιοποιηθούν (κύκλος, τρίγωνο, παραλληλόγραμμο). Επίσης, θα χρειαστεί να έχει στείλει με e-mail ή με άλλο τρόπο στους γονείς μια σελίδα με φωτογραφίες από μουσικά οργανάκια οι οποίες θα αξιοποιηθούν για τη Β' φάση. Θα μπορούσε, ακόμα, να έχει στείλει και φωτογραφίες/σχέδια από τις 3 καρτέλες με τα σχήματα.

Υποσημειώσεις

* Τα σχήματα επιλέγονται και ανάλογα με τα μουσικά οργανάκια που διαθέτει κάθε τάξη. Θα μπορούσε η δραστηριότητα να γίνει και μόνο με κύκλο/τρίγωνο.

** CD «Εδώ Λιλιπούπολη». Μουσική: Νίκου Κυπουργού, Δημήτρη Μαραγκόπουλου, Λένας Πλάτωνος. Στίχοι: Μαριανίνας Κριεζή

Διευκρίνιση:

Η διαδικασία που αφορά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναφέρεται σε έκτακτες υγειονομικές συνθήκες, όπως προέκυψαν λόγω της πανδημίας covid. Οι δραστηριότητες που περιγράφονται δεν έχουν τα χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και οι δημιουργοί των δραστηριοτήτων επιθυμούν να τονίσουν ότι δεν θεωρούν αυτού του είδους την εκπαίδευση κατάλληλη για παιδιά πλικίας νηπιαγωγείου. Για την εκπαίδευση των μικρών παιδιών είναι ιδιαιτέρως σημαντική η διά ζώσης αλληλεπίδραση με τους συμμαθητές και με τους εκπαιδευτικούς.

Δημιουργοί:

Αγγελική Βελλοπούλου, Νηπιαγωγός, Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό
Θάνος Ευάγγελος, Μουσικός, Εκπαιδευτικός, Φοιτητής ΤΕΕΑΠΗ Γ' έτους
Μαρία Τοιτσιά, Καθηγήτρια, Βρεφονηπικόμυος, Φοιτήτρια ΤΕΕΑΠΗ Γ' έτους